

સલામી સવારની..

પ્રધાનોના અભિપ્રાયને દેશવટો દહ દીલો!
આવતાં જ વપુભાષને રાજવટો દહ દીલો!
વાવટો લઈ લીલો વિકાસનો ખતિવાદ દંડે -
મુખત્યારીને લોકશાહીનો મુખવટો દહ દીલો!

સુપ્રભાતમ્
 સુટેષ્ટા પ્રા. ભટ્ટ
 079-23226251

પાટીદારોએ -
 છેલ્લેકયો રાફડો -
 અનામતનો...

બહુસમાજ!
 લ્યો! માંગો અનામત -
 સૂતા હો કેમ?!

હાઈફુ

ચિંતન

લઈ શેવ લિપ્તેત લઈ રક્ષેવેક્ષ્યા । રક્ષિત વર્ધચેત્સમ્યવૃહ્દં તીર્થેયુ નિક્ષિપેત ॥

‘માણસે જે અલભ્ય છે તેને પણ પ્રયત્ન પૂર્વક પ્રાપ્ત કરવા મથવું જોઈએ, અને જે પ્રાપ્ત થઈ ગયું હોય તેને કાળજીપૂર્વક સાચવવા-રક્ષવા સદા પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ. જતન કરવું જોઈએ. અને જેનું રક્ષણ કર્યું હોય એમાં દિવસો-દિવસ કેમ વધારો થાય તેનું વિચારપૂર્વક આયોજન કરવું જોઈએ. અને જે બચત છે, સુરક્ષિત છે તે સદાય સત્કાર્યમાં, સન્માર્ગે, પવિત્ર કાર્યમાં વાપરવું જોઈએ.’

આજે માણસમાં સાહસવૃત્તિનો ખૂબ વિકાસ થયો છે. પહેલાં ગામમાં ‘સાત ધોરણ સુધી’ ની જ શાળા હતી તો ત્યાં જ કન્યાઓ માટે શિક્ષણ બંધ થઈ જતું. આજની કન્યા ‘વિદેશો’માં જઈ અભ્યાસ કરે છે. યુવાનો સાત સમુદ્ર પાર કરી ‘કમાવા’ જાય છે. સાહસવૃત્તિ જીવનમાં ખૂબ જરૂરી છે.

અલભ્ય વસ્તુ પ્રાપ્ત થઈ જાય પછી તેને સાચવવી, ઉમેરો કરી વિકાસ કરવો - અને સંગ્રહથી સાચવવી જન-સમાજની એના દ્વારા સેવા કરવી એ જ સાચું ‘જીવન’ છે

- સુવિચાર**
- તમે જ્યારે કોઈની પાસેથી સુખ મેળવવાની અપેક્ષા રાખો છો ત્યારે પોતાની જાતને દુઃખી કરવાનો અધિકાર પણ તમે સામેની વ્યક્તિને આપી જ દો છો - **શ્રીલંકન કહેવત**
 - માયાનું સ્થાન જોનારની આંખોમાં રહેલું છે - **કૃષ્ણમૂર્તિ**
 - હૃદયથી વિખુટું પડી ગયેલું મન એક દોહાઈ ગયેલું એનું છેદી નાખવું સાધન છે - **ફાલ્ગવ વાલેસ**
 - જ્યાં સ્વ હોતો નથી ત્યાં જ પ્રેમ હોય છે - **૨૫નીશ**
 - તાળીઓના ઘેનમાં ગબડી ન પડે એવા માણસો બહુ જૂજ છે - **જનકલ્યાણ**
 - આનંદ ભોગવી શકાશે એમ માનીને અલગ રહેવું એ બુદ્ધિના ભોગવિલાસ સિવાય કશું નથી - **બર્નાર્ડ શો**
 - દુનિયામાં સફળ થવા માટે માણસે ઉપરથી મૂર્ખ, પણ વાસ્તવમાં બુદ્ધિમાન હોવું જોઈએ - **એસ. ભટ્ટાચાર્ય (સંકલન : દીપક વી. આસરા)**

બોધકથા

સફાઈ અભિયાન હોય કે કોઈ ચેપી રોગ સામે લડવાની ઝુંબેશ, વાવાઝોડાં-પૂર-ધરતીકંપ જેવી આપત્તિઓ વખતે નેતાઓ પડાવી બોલાઈ જાય કે હંલોહીકોરમાંથી ઉડતી મૂલાકાત લઈ લોકોને ‘હું તમારી સાથે છું’ ના આશ્વાસન આપે... રશિયાના પ્રમુખ લેનિન અવારનવાર બિમાર રહેતા. એકવાર યુદ્ધ મેદાનમાં બિચાર હતા. ડોક્ટરે આરામ કરવાની સલાહ આપી હતી. એવામાં દુશ્મન સૈનિકોએ, પૂરવટો પહોંચાડતી રેલવે ટ્રેક જ ઉડાડી દીધી. સરહદ પર રહેલા સૈનિકોને પૂરવટો પહોંચાડવો જરૂરી હતો. જો સિવીલિયન - નાગરિકો શ્રમયજ્ઞ કરી મદદ કરે તો જ આ કાર્ય ઝડપી પુરું થાય. લેનિને આસપાસના શહેરમાં ભાષણ કર્યું અને લોકોને પોતાની સામે શ્રમયજ્ઞમાં જોડાવા અપીલ કરી. બિમાર લેનિન પણ પાવડો-તગારું લઈ જાતે કામમાં જોડાયા. બે દિવસમાં ‘રેલવે ટ્રેક’ શરૂ થઈ ગઈ. પત્રકાર લેનિનને પુછ્યું : તમે બિમાર હતા છતાં આવા શ્રમકાર્યમાં જાતે શા માટે જોડાયા? લેનિન કહે : રાષ્ટ્રીય આપત્તિ વખતે નેતાએ જ નેતૃત્વ લેવું જોઈએ તો જ સાચા ‘લોકનેતા’ કહેવાય, નહીં તો લોકનેતા શેના?!

જાઓ... પહેલે ઈન સબ કો BAN કરકે આઓ...!!!

કોઈ પોલીટીકલ પાર્ટી, ધર્મગુરુઓ કે કોઈ જ લીડર વગર પણ લોકો પોર્ન બેનની સામે જે રીતે એકમત થયા એ જ રીતે કાશ બીજા બધા ઈશ્યુમાં પણ થઈ શક્યા હોત તો...?

‘ડાઉનલોડ સે ડર નહિ લગતા સાબ... ડર તો ફોલ્ડર કો છુપાને મે લગતા હૈ ...!!!’ દબંગ સ્ટાઈલનો આ ડાયલોગ ઇન્ટોની બેન અને ભાઈ બનેને પરફેક્ટલી લાગુ પડે છે. ભારતવર્ષમાં પ્રતિબંધોની મોસમ ચાલી નીકળી છે. મેગીથી બીફ અને એન.જી.ઓ થી પોર્ન. ક્રાંતિકારી બહોત હી ક્રાંતિકારી...!!! સુપ્રીમકોર્ટની ફટકાર પછી આનું એકાદ ક્રાંતિકારી કદમ તો સરકારે ઉઠાવવું જ પડે એમ હતું એ અલગ વાત છે અને લોકોના ભયંકર વિરોધ પછી પાછળથી ફક્ત ચાઈલ્ડપોર્ન સાઈટ્સ જ બ્લોક કરી છે એવી સફાઈ પણ આવી પણ મોબાઈલ્સ સ્માર્ટ થતા જાય છે, ઈન્ટરનેટ્સ ફાસ્ટ થતા જાય છે અને બાઉન્ડ્રીઝ ઓફ વર્લ્ડ માર્નસ થતી જાય છે એવા સમયે જગતની સૌથી મોટી લોકશાહીમાં મહજ ૮૫૦ પોર્ન સાઈટ્સનું બ્લોકીંગ...? બાત કુછ હજમ નહિ હુઈ...!!! આ તો ઈન્દોર હાઈકોર્ટના વકીલ કમલેશ વાસવાની માટે પણ ખુશ થવાની સાથે સાથે થોડું વિચિત્ર હતું કે જેણે અઢીઅઢી વર્ષ મહેનત કરેલી આ પ્રતિબંધ માટે. જ્યાં આંગળીના ટેરવે અને ક્લીકના કમાલથી પોર્ન હાથવગું હોય ત્યારે ફક્ત સાઈટ્સ બ્લોક કરીને શું વળશે? અને વળશે તો કેટલું? ... સવાલ બહોત હૈ પણ આજકા સબ સે બડા સવાલ એક જ કે... વ્હાય બેન ઓન્લી પોર્ન?

૨૦૧૦ના અંકડાઓ મુજબ કુલ વેબસાઈટ્સમાંથી ફક્ત ૪% જેટલી સાઈટ્સ જ સેક્સ્યુલ કન્ટેન્ટ વાળી છે જો કે ૨૦૧૫માં આ આંકડો ક્યાય વધારે હશે. સવાલ નૈતિકતા, સામાજિક જવાબદારીઓથી શરૂ થઈને પર્સનલ પ્રાઈવસી સુધી લંબાઈ ચુક્યો છે. ગુગલદેવના ડેટાસર્વરમાં સંઘરાયેલા આ ડીજિટલ આંકડાઓ પર એક નજર મારો. જુલાઈ ૧૪ થી જુન ૧૫ના ફક્ત એક જ વર્ષની સર્ચ હિસ્ટ્રી મુજબ દર મહીને ૪૦ લાખ સર્ચનો કીવર્ડ હોય છે પોર્ન... ને એમાં ૧૬% સાથે મોખરે છે જ્યાંથી આ બ્લોકનો હુકમ આવ્યો એ દિલ્હી...!!! હા રાજ્યોમાં મહારાષ્ટ્ર મોખરે છે. મજાની વાત એ છે કે દર ત્રીજું સર્ચ મોબાઈલ પરથી કરાય છે. લગભગ બધા પ્રતિબંધોમાં જ આડઅસર થાય છે એમ આમાં પણ ઓનલાઈન પોર્ન બંધ થતા જ બજારમાં ખુલ્લેઆમ મળતી સીડી અને નીલીડીની ડિમાન્ડમાં ભયંકર ઉછાળો આવ્યો, સિંગ્રંગ ને દબાવો તો વધુ ઉછળે એવું જ કર્કંડ...!!! સરવાળે વાત તો હતી ત્યાં ને ત્યાં જ રહી ... ઠેર ના ઠેર ...!!!

આગળ વાત કરી એ વાસવાની એ પોતાની યાચિકામાં દલીલો કરેલી કે પોર્ન એ સેક્સનો ખોટો ચિતાર રજૂ કરે છે. પોર્ન એ એક પ્રકારનું માનસિક કેન્સર છે અને એકવાર આ

ખોટા દ્રશ્યો મગજમાં છપાય જાય તો સરવાળે સમાજ અને નાગરિકો માટે હાનીકારક છે એટલે ભારતના ૭૫% જેવા નિદોષ નાગરિકો, બાળકો અને મહિલાઓને આનાથી બચાવવા જરૂરી છે. વાસવાનીની આ વાતમાં હા પણ પાડી શકાય અને નાં પણ. એમની દલીલો સામે સોશિયલ મીડિયામાં અનેક તર્કો અને બચાવો લેવાતા થયા એ બધું બરાબર પણ સરકારે કોઈ સૈધાંતિક નિર્ણય લેવાને બદલે દે દોક સાઈટ્સ પર જ ખંભાતી તાળા લટકાવી દીધા. તાળા તો લટકાવેલી દીધા પણ ખાળે ડૂબા અને દરવાજા મોકળા જેવું થયું કેમકે બજારોમાં ખુલ્લેઆમ મળતી બુક્સ, વિડીયો સીડી કે એડલ્ટ મેગેઝીન્સનું શું? પોર્ન સાઈટ્સના કન્ટેન્ટ અને આ બધાના કન્ટેન્ટસમાં ક્યાં એલીફન્ટહોસનો ફર્ક હતો???

અને સૌથી શરમોર વોટ્સઅપ અને બીજા સોશિયલ સાઈટ્સ પર ઝુપ ટુ ઝુપ ફેલાતી ઓરિજોવિડીયો ફાઈલ્સ કા કુછ નહિ...? સરકાર હજુ સુપ્રીમકોર્ટના બીજા આદેશોની રાહ જોતી લાગે છે!!!

રજીપાટ
અજય ઉપાધ્યાય

કામસૂત્ર અને અજંતા ઈલોરાની ગુફા કે અનેક પ્રાચીન મંદિરોની દીવાલો પર કંડારાયેલા શિલ્પોના સમૃદ્ધ વારસો ધરાવતા આ દેશમાં મહજ ૮૦૦ જેવી સાઈટ્સ બ્લોક કરવાની ચેષ્ટા નાગરિકોની વ્યક્તિગત આઝાદી પર તરાપની સાથેસાથે એ વસ્તુ પણ સિદ્ધ કરી ગઈ કે સરકાર પાસે કોઈ વ્યવસ્થિત ગાઈડલાઈન કે દિશાનિર્દેશ નથી. જો ખોટું છે તો એના બંધારણીય સાપેક્ષમાં પગલા લેવાવા જ જોઈએ પણ અહીં એવું ના થયું. બાકી પોર્નથી પણ વધુ ખતરનાક અસરો ધરાવતી કેટલું બધું પ્રતિબંધ મુકવા જેવું...!!! બેન જ કરવું હોય તો બ્રાષ્ટાચારને બેન કરો

ને... બોલીવુડની ફિલ્મોમાં આવતા રેપ સીન્સ કે આઈટમ નમ્બર્સ પણ ક્યાં પોર્નથી કમ હોય છે? કરો બ્લોક ...!!! દિવસે દિવસે વધતી જતી મહિલા ઉન્ડીડનની ઘટનાઓને પણ બ્લોક લીસ્ટમાં સમાવો ને? જાહેરમાં ગંદકી ફેલાવવી કે પછી બાળમજૂરીઓને પણ બેન કરાવવું જરૂરી છે. ઓનર કિલિંગ અને દારુના વ્યસનોથી પોર્ન કરતા વધુ લોકો મરે છે... આને ક્યારે બેન કરાવશે? અને હા લાસ્ટ બટ નોટ લીસ્ટ પ્રજાના પેસે તાગડધિત્તા કરીને કરોડો રૂપિયાના આંધણ પછી પણ સંસદ ના ચાલવા દેનારને બ્લોક કરવામાં પણ કોર્ટના આદેશની રાહ જોવાની છે? ... જાઓ પહેલે ઈન સબ કો બેન કરકે આઓ... ફિર મેરે ભાઈ તુમ જો કહો ઈતની સાઈટ્સ હલ મુદ બ્લોક કર દેંગે...!!!!

વિસામો :
 કોઈ પોલીટીકલ પાર્ટી, ધર્મગુરુઓ કે કોઈ જ લીડર વગર પણ લોકો પોર્ન બેનની સામે જે રીતે એકમત થયા એ જ રીતે કાશ બીજા બધા ઈશ્યુમાં પણ થઈ શકતા હોત તો...?? સૌચો ...હાકુર સૌચો...!!!!

એક પત્ર... પ્રિય પીડાને...

તને આશ્ચર્ય થશે કે મેં તને ‘પ્રિય’નું સંબોધન કેમ કર્યું? આખી દુનિયા તને નફરત કરે છે, કોઈ તને સહર્ષ સ્વીકારતું નથી, તારાથી છુટકારો ઈચ્છે છે ત્યારે હું તને ‘પ્રિય કહું છું? થાય છે ને આશ્ચર્ય?

પીડા, હું જાણું છું કે તું બધાને દર્દ જ આપે છે. પણ એમાં તારો શું વાંક? ઈશ્વરે તારી નિયતિ જ પીડા આપવાની બનાવી છે. વળી તારા નામ એવા જ ગુણ છે. તું ક્યારેક મનમાં પ્રસરે છે તો ક્યારેક તનમાં પણ વિસ્તરે છે. માનવી બને રીતે તને જીવવાની શક્તિ નથી. હું જાણું છું કે બીજાને પીડા આપવી એ તારો પરમ ધર્મ છે, કર્તવ્ય છે. એ તારા નસીબે જ લખાયેલું છે. કેમ કે તારું કર્મ એ જ છે. પરંતુ લોકો તને સમજી શકતા નથી. ઓળખી શકતા નથી. એનું એક કારણ એ પણ છે કે તું કોઈની સાથે વધુ વખત રહેતી નથી. જો કે આજે તો મારે તેને મારા સંદર્ભે જ વાત કરવી છે. તું હંમેશાં મારો સાથ નિભાવતી આવી છે. મને ખબર છે મારી નિયતિએ તને મને હરાવવા મોકલી છે, હરાવવા મોકલી છે. પણ એ રીતે તો હું પણ જીતી છું. નિયતિ સામે કે તારી સામે હારી જાઉં એવો નથી. હા, નિયતિ એનો ચોક્કસ પ્રભાવ પાડી શકી છે. નિયતિ નિર્માણ કરેલી વર્તમાનની વિવિધ પરિસ્થિતિઓ અને એમાંથી સંભવિત ઊભી થનાર પરિસ્થિતિઓનું જ્ઞાન અને પીડાની અનુભૂતિ મને છે. સામાન્ય માણસ તૂટી જાય એવી પરિસ્થિતિનું નિર્માણ તું ભલે કર પણ હું તને કહી દઉં કે હું સામાન્ય માણસ નથી, કવિ છું, સર્જક છું.

હે પીડા, હું તને તો કવિતાના શરબતમાં ઘોળીને પી જઈ શકું છું. તું તારો પ્રભાવ વધારે છે ત્યારે હું રંગ અને રેખાના સાનિધ્યમાં પહોંચી જાઉં છું, મનમાં પથરાતી તારી છબિને કલ્પનાના સુંદર રંગો અને વસ્ત્રો પહેરાવીને કોઈ અપ્સરામાં એનું રૂપાંતર કરું છું. અને પછી મારા ઘરની દીવાલ પર એ ચિત્રને જોઈને આનંદ પામું છું.

હે મારી પ્રિય પીડા, તું જ્યારે જ્યારે વિકરાળ સ્વરૂપ ધારણ કરીને મારી સામે ઉપસ્થિત થાય છે, ઝનૂનપૂર્વક, ખુન્નસપૂર્વક મારી ઉપર હુમલાઓ કરે છે ત્યારે ત્યારે તું મારી ‘બંસરી પાસે ચાલ્યો જાઉં છું. મારા મનના મૂણે મૂણે પ્રગટેલા પીડાના પર્ણોને બંસરીના સૂર એકદમ મહેકતા કરી મૂકે છે. તને ખબર નથી પણ હું તારી પાસેથી પણ તારી નિયતિ વિરૂદ્ધનું કાર્ય કરાવું છું. તારું કાર્ય બધાને દુઃખ-દર્દ આપવાનું છે ને? તારો મૂળ સ્વભાવ બધાને દુઃખી કરવાનો છે. પરંતુ હું તને મારી કવિતાથી, મારા ચિત્રોથી કે બંસરીના સૂરથી આનંદમય બનાવું છું. સુખમય બનાવું છું. તારે કારણે જ મને સાચી શાંતિનો અનુભવ થાય છે.

હે પીડા, આમ જોઈએ તો તારું અસ્તિત્વ આ સંસાર માટે જરૂરી છે. તને બનાવીને ઈશ્વરે પોતાના અસ્તિત્વની ખાતરી આપી છે. કેમ કે મોટા ભાગના લોકો તારે કારણે જ ઈશ્વર તરફ વળે છે. તું જેટલી વધારે પીડાદાયક એટલી આસ્થાનું તત્ત્વ વધારે. મંદિર, મસ્જિદ કે ચર્ચમાં આંટાફેરા વધારે. એનો બીજો અર્થ એ પણ કાઢી શકાય કે ઈશ્વરના ઘર સુધી જવાનો રસ્તો પણ તું જ છે. જોકે સારું છે કે તારે કારણે લોકોની શ્રદ્ધા ઈશ્વરમાં ટકી રહી છે. પણ સાચું કહું... તારે કારણે હું કંદી ઈશ્વર પાસે નથી ગયો. કેમ કે મારે તો તારા વિના પણ ઈશ્વર સાથે વાતચીત થાય છે. મજૂરી

હે પ્રિય પીડા, તું થોડી નિષ્કૃત તો છે જ, કેમ કે જ્યારે હું સાવ નાના નાના બાળકોને ભીખ માગતા, મજૂરી કરતા કે રસ્તા ઉપર સૂતેલા ઘરબાર વિનાના જોઈ છું ત્યારે મને તારી પ્રત્યે નફરત થઈ આવે છે. તું મારા જેવા ઉપર તારી પીડાના ગમે તેવા પ્રયોગો કર,

પ્રારો કરેકર પણ એ નાના બાળકોએ તારું શું બગાડ્યું છે? ‘એમના અગાઉના કર્મને કારણે’ એવું મને ના કહેતી. નાનું બાળક નાનું બાળક જ હોય છે. જ્યાં સુધી એનામાં બાળપણ છે ત્યાં સુધી એના અગાઉના કોઈ કર્મને ધ્યાન પર ના લેવા જોઈએ. આ સીસ્ટમ તારે બદલવી જ જોઈએ.

હે પ્રિય પીડા, તારું એક ગૂઢ રહસ્ય પણ હું જાણી ગયો છું. જેમ દરેક સિક્કાની બે બાજુ હોય છે તેમ તારી પણ બીજા બાજુ હું જાણી ગયો છું. તારી બાજુ બાજુ હર્ષ આનંદ છે. જોકે મને તો હવે તારી આ બાજુમાં પણ હર્ષ અને આનંદની અનુભૂતિ થાય છે. કેમ કે કેટલા વર્ષોથી તું મારી સાથે છે. કદાચ સમજાશે થયો ત્યારથી... તેં કંદી મારો સાથ છોડ્યો નથી. મને જન્મ આપનાર મારી મા, પિતા તથા બીજા ઘણા સ્વજનોના મૃત્યુ થયા, સૌ કોઈ મને એકલો મૂકીને જતા રહ્યા પણ તેં મને ક્યારેય એકલો નથી મૂક્યો. શરૂઆતમાં મેં ચોક્કસ તારો અસ્વીકાર કરેલો, તિરસ્કાર કરેલો, હું રડતો, દુઃખી થતો પણ પછી મને સમજાવું કે તારે કારણે જ મને કવિતા મળી, જીવનની નવી દિશા મળી, ઈશ્વરને મારી સાથે લગવ થયો, તારે કારણે જ ઈશ્વર હવે મારું ધ્યાન પણ વિશેષ રીતે રાખે છે. નહિતર હું કોલેજમાં હતો ત્યારે જે ઈશ્વરની મૂર્તિને મેં મારી રૂમમાં ૨૨ દિવસ સુધી ઊંધા માથે લટકાવી હોય એ જ ઈશ્વર મારું ધ્યાન રાખે ખરો? પણ રાખે છે. થેન્ક્યુ ડિયર પીડા. એન્ડ થેન્ક્યુ ડિયર ઈશ્વર.

હે મારી પ્રિય પ્રાણેશ્વરી પીડા, ભલે આખો સંસાર તને નફરત કરે પણ હું હવે ધીમે ધીમે તને ચાહવા લાગ્યો છું. મને તારી પ્રત્યે ચાહત થવા લાગી છે. આઈ લવ યુ ડિયર. હવે તારા વિના મને પણ ગમતું નથી. મને તો લાગે છે કે માત્ર હર્ષ, ખુશી આનંદ અને સુખના સાનિધ્યમાં જીવનારા લોકો

વધારે દુઃખી છે જ્યારે તારા સાનિધ્યમાં હર્ષ, આનંદ ને સુખ તો છે જ. સાચું પીડા, તારી અંદરના ગૂઢ રહસ્યને કોઈ જાણી શક્યું નથી. તારો સ્વભાવ ભલે દુઃખ-દર્દ આપવાનો હોય પણ તારો મૂળ આશય તો સુખની સાચી અનુભૂતિ કરાવવાનો જ છે. મેં મારી પ્રત્યેક રાત્રીના એકાંતમાં એ સુખની અનુભૂતિ કરી છે. તું હવે મારા જીવનનો, મનનો એક હિસ્સો બની ગઈ છે. મારી નિયતિ તને કદાચ મારામાંથી મુક્ત થવાનું કહે તો પણ તું મુક્ત ના થતી અથવા બીજાની પીડાની અનુભૂતિ થઈને પણ તું મારામાં હંમેશાં રહેજે કેમ કે તેં મને આજ સુધી એટલી બધી પીડા આપી છે કે હવે મને મૂકીને તું બીજે જઈશ તો પણ હું બીજાની પીડા મારી સમજીને એને અપનાવી લઈશ. તું હવે મારા સ્વભાવમાં આંસુ બનીને નહી પણ સ્મિત બનીને વણાઈ ગઈ છે. તેં ભલે મારા વાળ થોડા સફેદ કર્યા હોય છે આંખો નીચે થોડી કાળાશ કરી હોય પણ સાથે સાથે ચહેરા પર હંમેશાં ‘સ્મિત નું ભલે ખોટું તો ખોટું પણ વરદાન તો આપ્યું છે. એ હું કેમ ભૂલી શકું?

અને અંતમાં... હે મારી પ્રિય પીડા, તને એક વિનંતી. સંસારના તમામ નાના બાળકોને તારા કાર્યક્ષેત્રમાંથી દૂર કરીશ તો મને ગમશે. મારી તારા પ્રત્યેની ચાહત વધશે. અને તારી પ્રતિષ્ઠામાં વધારો પણ થશે. મારી જેમ અન્ય લોકો પણ તને હોંશે હોંશે સ્વીકારશે, વધાવશે.

હે પીડા, તારા પરમતત્ત્વને પ્રણામ, તારી શાશ્વતતાને વંદન, તારું બાહ્ય રૂપ ભલે ડરામણું હોય પણ તું અંદરથી કોમળ જ છે. સંવેદનશીલ છે. એ હું જાણું છું. તારી આ સંવેદનશીલતા હંમેશાં યથાવત રાખજે અને અત્યારે સંસારમાં તારા કર્મરૂપે તું જે લોકો સાથે છે એ બધાને સાચા આનંદની સુખની શાંતિની અનુભૂતિ કરાવજે એવી વિનંતી સાથે.

તારો જ.... કિશન
 9426060601.india@gmail.com

સુષ્મા-સોનિયા સામસામે

સુષ્મા-સોનિયાનું વેમનસ્ય ધણું જૂનું છે. કોંગ્રેસી સાંસદોના નિલંબનને કારણે વિપક્ષમુક્ત બનેલી લોકસભા સમક્ષ નિરાતે લાગણીના ઊભરા ઠાલવી પોતાના ધૂપા કરી લીધું છે. સોનિયા ગાંધીનું નામ અનાવશ્યક રીતે પોતાના નાટકીય વક્તવ્યમાં ઘુસાડી દઈ સુષ્મા સ્વરાજે હાથે કરીને નવો વિવાદ સર્જાયો છે. પોતે કશું જ ખોટું નહીં

તંત્રીસ્થાનેથી....

કાવતરાને માનવતાના વાધા પહેરાવવાની સુષ્મા સ્વરાજની રજૂઆત ખુદ ભાજપને પણ ગળે ઉતારતાં તકલીફ પડી રહી છે. વડાપ્રધાને લલિત મોદીના સુષ્મા પરિવાર સાથેના અંતરંગ સંબંધોની મનોમન નોંધ લઈ એમનો બચાવ કરવા માટે જુનિયર મંત્રીઓને સૂચના આપી લઈ પોતે ભેદી મોન ધારણ કર્યું હોવાનું નિવેદન કરતી વેળાએ પણ સુષ્માનો ચહેરો અને એમની ‘બોડી લેન્ગ્વેજ’ એક અપરાધી એનો ગુનો છાવરવા આત્માનો અવાજ દબાવી વક્રીલની ભાષામાં વાત કરી રહ્યો હોય એવાં લાગતાં હતાં. સુષ્માએ સંપૂર્ણપણે વિરોધનો એક પણ સૂર ઊઠવાની સંભાવના નહોતી એવા વિપક્ષરહિત ‘સુરક્ષિત’

આ પૃથ્વી પરના એક-એક જીવ વિશે જાણતાં જઈએ તમે તેમ ખાતરી થવા લાગે કે કુદરતે પ્રત્યેક જીવના સર્જનમાં કેટલાં બધાં રહસ્યો ભર્યાં છે. પ્રત્યેક જીવને એકબીજાથી અલગ અને સંપૂર્ણ બનાવવામાં કે બનવામાં હજારો વર્ષ નીકળી ગયાં છે અને આપણે માનવો જેટલું જાણીએ તેટલું ઓછું પડે તેમ છે.

‘ગીધ’ શબ્દ સાંભળતાં કે વિચારતાં ઘૂણા અને નારાજગી અનુભવાય. પરંતુ આ સરસ મજાનું પક્ષી પૃથ્વી પરની તેની ખાસ ભૂમિકા માટે સર્જન પામેલું છે.

વિશ્વમાં ૨૩ જાતિના ગીધ છે, જેમાં દક્ષિણ અમેરિકાનું એન્ડીન કોન્ડોર (Andean condor) ગીધ તેની પાંખો ફેલાવે તો તે ૧૦ થી ૧૧ ફૂટ એટલે કે એક રૂમની પહોળાઈ જેટલી થઈ જાય અને તે વિશ્વનાં બધાં પક્ષીઓમાં વધુમાં વધુ ગણાય છે. જ્યારે સબ સહારા આફ્રિકા ભાગમાં લગભગ કાગડાના કદનું ગીધ પાંખો ફેલાવે તો તે પાંચ ફૂટ જેટલી થાય છે. આવી મજબૂત પાંખોની મદદથી ખૂબ જ ઊંચાઈ પર ગરમ હવાની મદદ લઈને સતત લાંબા સમય સુધી યાત્રા વગર ઊડતાં ગીધ તેટલી ઊંચાઈએથી આસપાસના વિસ્તારમાં જમીન પર પડેલ કોઈ મૃતદેહને તેની તીવ્ર દષ્ટિ અને સૂંઘવાની શક્તિની મદદથી શોધી કાઢે છે.

ગીધની ચાંચ પણ મજબૂત હોય છે. પ્રાણીઓના મૃતદેહમાંથી માંસ ખેંચવા માટેના કાર્ય માટે જ જાણે કે તેની રચના થઈ હોય છે. તેમ છતાં મૃતદેહ ઉપરના કઠણ ચામડાને ચીરવા કે ખોલવા માટે ઘણીવાર તેને અન્ય પ્રાણીઓ કે રાજગીધ (કીંગ વલ્વર) ની રાહ જોવી પડે છે.

ગીધના પગ-પંજા નબળા હોય છે. પંજાના નહોર બૂઠા હોય છે. તેનો અર્થ એવો કે તેના પગનો ઉપયોગ તે ઓછો કરે છે. નવાઈભરી વાત છે કે ગીધ તેના પગ અને પંજા પલળે - ભીના થાય તે રીતે પેશાબ કરે છે. આ પાછળનાં બે મુખ્ય કારણો માનવામાં આવે છે. એક તો તેનાથી ગરમીની ઋતુમાં પગને ઠંડક મળે છે અને બીજું કારણ એ કે મૃતદેહ ફેંદતી વખતે તેના ગંદા થયેલા બેક્ટેરિયા અને પેરોપ્લેઝીઓયુક્ત પગ મૂતની મદદથી સ્વચ્છ થાય છે.

સામાન્ય રીતે ગીધ પક્ષીઓને તાજું માંસ ખાવું વધારે ગમે છે. તેમ છતાં તે ગમે તેટલાં સડેલા મૃતદેહ ખાવામાં જરા પણ ખચકાતું નથી અને સાવ એવું પણ નથી કે તે પ્રાણી મર્યાબદ મૃતદેહ ખાવા આવી પહોંચે છે. ઘણીવાર તો ઘવાયેલા, માદા, બચ્ચાં કે નબળાં જીવતાં પ્રાણીઓ પણ હુમલો કરીને પણ ખોરાક મેળવવા માટે પ્રયત્ન કરે છે.

ગીધ - ખોરાકની ખાસિયત

ગીધનું માથું અને ગળું પીંછાં વગરનું ખુલ્લું હોય છે. આમ હોવાનું કારણ મૃતદેહોમાંથી માંસ ખેંચતી વખતે મૃતદેહના શરીરના અંદરના ભાગમાં માથું ઊંડી સુધી નાંખવું પડે છે, તે છે. તે લોહીથી કે અન્ય રીતે ખરાડાઈ જાય તો શરીર ગંદું ન થાય. ખાવા મળે ત્યારે ગીધ અકરાંતિયાની જેમ પેટ ભરીને ખાઈ લે છે. એક મજાની વાત એ છે કે જો ગીધ પર કોઈ પ્રાણી હુમલો કરે કે ગીધને ભય જેવું જણાય તો તે સમયે ગીધ મોઢા વાટે ઊલટી કરીને સામેના પ્રાણીને ગભરાવીને ત્યાંથી ભાગી છૂટે છે. સ્વરક્ષણ માટે ખાધેલું ઓકી કાઢીને શરીરમાં રહેલ વજન ઓછું કરવા માટેના કારણ ઉપરાંત રોગિણ બેક્ટેરિયા કે પેટને જલદ એસિડ પણ એક શસ્ત્ર તરીકે કામ કરતો હોઈ શકે.

આ બધામાં ગીધની સહુથી મોટી ખાસિયત તો એ કહી શકાય કે ગંધાતા, સડેલા, રોગિણ મૃતદેહોનું માંસ ખાવા છતાં તે કદી બીમાર નથી પડતો. આ વિષયમાં કરવામાં આવેલાં ૫૦ જેટલાં ગીધો પરનાં સંશોધન બાદ એવું જાણવા મળ્યું કે ગીધના મોઢાના ભાગમાં પર ૮ પ્રકારના બેક્ટેરિયા જોવા મળ્યા હતાં, જ્યારે તેના આંતરડામાં ફક્ત ૮ જાતના બેક્ટેરિયા હતા. ગીધના પાચનતંત્રમાં પાયક રસમાં રહેલો તીવ્ર એસિડ મોટાભાગના બેક્ટેરિયાનો નાશ કરે છે. બીજા કોઈ પ્રાણીઓ ગીધ ખાય છે તેવા મૃતદેહો ખાય તો તે રોગિણ થઈને મરણને શરણ પહોંચી જાય, પરંતુ કુદરતે ગીધને આ પ્રકારના આશીર્વાદ પૃથ્વી પરની ગંદકી દૂર કરીને રોગિણ વાતાવરણ મુક્ત પર્યાવરણ જાળવી રાખવાનું ભગીરથ કાર્ય સોંપ્યું છે. ત્યારે આપણે માનવોએ આપણાં રક્ષક એવા આ ગીધોને ભયજનક જીવોની યાદીમાં સ્થાન આપી દીધું છે.

સ્કેવેન્જર (Scavenger) એટલે કે મૃતબક્ષી કહેવાતા આ ખાસ જીવોની ૨૩ જેટલી જાતિઓ પૈકી ૧૪ જાતિઓ ભય હેઠળની યાદીમાં સામેલ છે. છેલ્લી સદીમાં ૮૦ ટકાથી વધુ ગીધની વસ્તુ ઓછી થઈ જવા પામેલ છે. પ્રત્યેક વર્ષના સપ્ટેમ્બર માસના પ્રથમ શનિવારનો દિવસ ‘ઈન્ટરનેશનલ વલ્વર એવરનેસ ૩’ તરીકે ઊજવવાનું નક્કી કરવામાં આવેલ છે. તે પાછળનું મુખ્ય કારણ ગીધ સંરક્ષણ બાબતે લોકોમાં જાગૃતિ આવે તે છે.

અંતે, એક મહત્ત્વનો પ્રશ્ન: શું તમે ગીધ પક્ષી જોવું છે? અને તેમાં પણ ‘રાજગીધ - કીંગ વલ્વર’ જોવું છે? જો ઉત્તર ‘ના’ માં હોય તો તેનું રક્ષણ શા માટે કરવું જોઈએ તે તમે સારી રીતે સમજી ગયા હશો.

<